

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการ “การบูรณาการทุนทางสังคมของแหล่งท่องเที่ยวในการเชื่อมโยง
สู่การพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและการท่องเที่ยว
เชิงนิเวศของจังหวัดลำปาง”

โดย รองศาสตราจารย์ ดร.บุญทวรรณ วิงวอน และคณะ

เดือนกันยายน พ.ศ. 2556

หัวข้อวิจัย	การบูรณาการทุนทางสังคมของแหล่งท่องเที่ยวในการเชื่อมโยงสู่การพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดลำปาง
คณะวิจัย	รองศาสตราจารย์ ดร. บุญทวารณ วิงวอน อาจารย์ ดร. ชัยยุทธ เลิศพาชิน นางสาวบุญชนิด วิงวอน นางสาวอัจฉรา เมฆสุวรรณ
ปีที่ทำการวิจัย	2556

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์ คือ (1) วิเคราะห์บริบทและทุนทางสังคมด้านแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและเชิงนิเวศ จังหวัดลำปาง (2) ศึกษาความเป็นไปได้ในการบูรณาการหน่วยงานที่มีส่วนได้ส่วนเสียด้านการท่องเที่ยว (3) ทดลองเส้นทางการท่องเที่ยวจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและประเมินผลศักยภาพของสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและเชิงนิเวศและ (4) เพื่อติดตาม สนับสนุนและประเมินผลโครงการวิจัยย่อย 2 โครงการและมีการบูรณาการข้อมูลและค้นหาคุณลักษณะเฉพาะ/สารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและเชิงนิเวศของจังหวัดลำปางสู่การรับรู้ด้านอัตลักษณ์แหล่งท่องเที่ยวของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของจังหวัดลำปาง (5) เพื่อเชื่อมโยงสารสนเทศเชิงวัฒนธรรมและเชิงนิเวศกับจังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง พะเยาและแพร่ (เส้นทาง R3A) และ (6) เพื่อสังเคราะห์โครงการวิจัยเรื่องการบูรณาการทุนทางสังคมของแหล่งท่องเที่ยวในการเชื่อมโยงสู่การพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดลำปาง

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมนี้ ประชากร คือ ผู้ที่มีส่วนได้-ส่วนเสียด้านการท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง เครื่องมือ คือ การสำรวจ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบสอบถาม การระดมสมองผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง การเสวนากลุ่ม การศึกษาดูงาน การประชุมและการจัดเวทีประชุมแบบมีส่วนร่วม การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิเคราะห์บริบท จังหวัดลำปางพบว่า มีพื้นที่เป็นแอ่งคล้ายกระทะ อากาศร้อน อบอ้าวตลอดปี การคมนาคมสะดวกโดยมีระบบโลจิสติกส์เป็นศูนย์กลางเชื่อมต่อระหว่างภาคเหนือตอนบนและภาคเหนือตอนล่าง เป็นเมืองสำคัญด้านศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ที่สงบและมีสถาปัตยกรรมล้านนาอันโดดเด่น รายได้ส่วนใหญ่มาจากภาคอุตสาหกรรม โดยมีทุนทางสังคมในพื้นที่ดั้งเดิมของจังหวัดลำปาง จำนวน 7 ด้าน ประกอบไปด้วย (1) ท่าเลที่ตั้งและสถานที่ (2) ความสัมพันธ์ของทรัพยากรมนุษย์ (3) ด้านความร่วมมือของหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและท้องถิ่น (4) ความสัมพันธ์ของคนภายในชุมชน (5) ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีความอุดมสมบูรณ์และหลากหลาย (6) ตำนานแหล่งท่องเที่ยว (7) ความดั้งเดิมของชุมชน และทุนทางสังคมที่ค้นพบใหม่ อันดับ (8) คือ เครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในลักษณะเชิงรุก

ความเป็นไปได้ในการบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พบว่าได้มีการจัดสรรและระดมสรรพกำลังขององค์กรตั้งแต่วัตถุดิบ ทรัพยากรทั้งที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงิน บุคลากรและปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวถ่ายทอดผ่านเวทีการเสวนา การประชุม สัมมนาด้วยการใช้ยุทธศาสตร์ชาติ ยุทธศาสตร์จังหวัดและนโยบายการท่องเที่ยวของจังหวัดเพื่อให้เกิดการพัฒนาและ

ยกระดับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจทั้งระดับท้องถิ่น ภูมิภาคและระดับชาติ ผ่านกิจกรรมต่างๆ การประชาสัมพันธ์ และโครงการ

ผลการทดลองเส้นทางการท่องเที่ยวจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและประเมินผลศักยภาพของสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและเชิงนิเวศพบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับดีมากทุกปัจจัย คือ ด้านสารสนเทศที่น่าเสนอมีความน่าสนใจ มีความชัดเจน ถูกต้อง น่าเชื่อถือ และตรงกับความต้องการ ลำดับต่อมา คือ ด้านความสะดวกในการสืบค้นข้อมูลและวางแผนเส้นทางการท่องเที่ยว

การติดตามโครงการย่อย 2 โครงการ พบว่ากิจกรรมการดำเนินงานส่วนใหญ่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ แต่อาจจะมีปัญหาบ้างในประเด็นของความพร้อมของพื้นที่ซึ่งยังบริหารจัดการเวลาไม่ได้

การเชื่อมโยงสารสนเทศเชิงวัฒนธรรมและเชิงนิเวศกับจังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง พะเยาและแพร่ (เส้นทาง R3A) ด้วยการประสานงานกับตัวแทนหน่วยงานภาครัฐและเอกชนทั้งระดับจังหวัด อำเภอ ตำบลและท้องถิ่น อันรวมไปถึงจังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง พะเยาและแพร่ (เส้นทาง R3A) เพื่อให้ผู้ใช้บริการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและเชิงนิเวศทั่วประเทศได้ใช้สารสนเทศในการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวบนพื้นฐานของความต้องการและความคาดหวังด้านแหล่งท่องเที่ยวเป็นที่ตั้ง ผ่านเว็บไซต์ www.lpguidemap.com

ลำดับสุดท้าย การสังเคราะห์โครงการย่อย 2 โครงการ ผลการสังเคราะห์พบว่า พื้นที่วิจัยจำนวน 13 อำเภอ สามารถตอบโจทย์ได้โดยใช้จุดแข็งหรือความโดดเด่นของแหล่งท่องเที่ยวทั้งเชิงวัฒนธรรมและเชิงนิเวศมาทำการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจในแต่ละอำเภอผ่านการบูรณาการทุนทางสังคม เพื่อยกระดับสมรรถนะการท่องเที่ยวต่อไป

Abstract

The purposes of this research were (1) to analyze the context and social capitals of culture and ecotourism of Lampang province, (2) to study the feasibility of integrating of related tourism stakeholders, (3) to test the stakeholder tourism routes and evaluate the capability of culture and ecotourism resources, (4) to follow up, support and evaluate 2 minor projects in integrating information and identifying unique identity related to culture and ecotourism information of Lampang province through the perceived tourism identify of stakeholders in Lampang province, (5) to link the culture and ecotourism information with Chiangrai, Chiangmai, Lamphun, Lampang, Prayao and Phrae provinces (R3A Route) and (6) to synthesize this integrating social capital of tourism resource with the culture and ecotourism industry development research project of Lampang province.

This participatory action research had tourism stakeholders of Lampang province as population. The research tools were consisted of questionnaire survey, in-depth interview, questionnaire brain-storming session, group seminar, field trip meeting and participatory conference for content analysis.

The outcomes of research revealed the context of Lampang province geographical area was crater, with hot and humid weather throughout the year, with convenience transportation and logistics system as communication linkage center between the upper and lower Northern region. It was key center city of art, culture, life style, peaceful live and outstanding Lanna architecture. The main revenue derived from industrial sector by having social capital from originated areas of Lampang province in 7 dimensions, i.e. (1) location, (2) relationship of human resources, (3) cooperation among government sector, private sector and community sector, (4) relationship among internal community members, (5) abandon and variety of tourism resources, (7) origin of community and newly discovered social capital and (8) proactive network cooperation between government sector and private sector.

The feasibility of integrating related tourism agencies revealed that there were allocated and mobilized resources of organization, starting from raw materials, financial and non-financial resources, human resources, and other related factors within tourism industry in the form of discussion forum, meeting or seminar by applying national strategy, province strategy and province tourism policy which were in turn activate development and upgrading tourism industry to drive economic system at community, provincial and national level in various organized activities and project.

The outcomes of testing the stakeholders tourism routes and evaluating the capability of culture and ecotourism resources revealed high rated opinions level on all factors, i.e. information was interesting, clarity, accuracy, trustworthy and match

the requirements and was followed by convenience in searching data and in planning travel route.

The following up of 2 minor projects revealed that the majority of operated activities were aligned with targeted objectives, but with some minor issues on the readiness of operational sites in managing the time.

The continuity of culture and ecotourism information with Chiangrai, Chiangmai, Lamphun, Lampang, Prayao and Phrae (R3A Route) by coordinating with official representatives of both private and government sectors at provincial, district, sub-district and community level including Chiangrai, Chiangmai, Lamphun, Lampang, Prayao and Phrae (R3A Route) with an aim as service to consumers at tourism resources, so that they were able to utilize information in their decision making before travel by based on the expectation and requirements of each location on website <http://www.lpguidemap.com>.

Lastly, the synthesis of 2 minor projects on the outcomes of 13 districts of research area revealed that each district was able to utilize their strengths on culture and ecotourism in driving economic system through the social capital integration to uplift its tourism capability.